

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
21/6042 -

Dato
15.12.2021

Spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 581 fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug

Jeg viser til brev av 6. desember 2021 fra Stortingets president til olje- og energiministeren vedlagt følgende spørsmål fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug:

«Kan statsråden legger fram de beregninger som finnes i departementet på hvor mye statens inntekter vil øke for de ulike komponentene som omtales i Nettavisens sak, og vurdere Huseiernes regnestykke, samt legge fram et realistisk regnestykke basert på de strømprisene vi har hatt til nå og beregningene av hva strømprisene vil ligge på ut 2021?»

Begrunnelse:

Nettavisen (<https://www.nettavisen.no/okonomi/staten-haver-inn-pa-stromsjokket-sinnssyk-situasjon/s/12-95-3424213892>) refererer 2.12 til Huseiernes beregninger av hvor mye mer staten tjener i 2021 på grunn av de høye strømprisene. I saken vises det til at sammenliknet med normalåret 2019, vil staten få inn nesten 9 milliarder ekstra i 2021 på grunn av de høye strømprisene. Inntektene kommer fra el-avgiften, fra merverdiavgift på strøm, og fra grunrenteskatten på kraft. I tillegg kommer økte utbytter fra Statkraft og eventuelt Statnett.»

Spørsmålet er overført til finansministeren.

Svar:

Etter en periode med svært lave priser i 2020 har strømprisene i høst steget mye i Norge og store deler av Europa. Hovedårsakene er økte priser på gass, kull og CO₂-kvoter, som gir høyere produksjonskostnader i Europa. I tillegg har vi hatt en tørr sommer og høst i Norge, og dermed mindre vann i vannmagasinene enn normalt.

Siden Norge vanligvis er nettoeksportør av kraft, vil økte strømpriser bidra til økte inntekter for samfunnet samlet sett. Kraftprodusentene vil tjene mer enn det husholdninger og bedrifter må betale i økte strømutgifter. Økte overskudd hos kraftprodusentene gir økte inntekter til

fellesskapet gjennom økt skatt. Staten og kommuner eier sammen om lag 90 pst. av produksjonskapasiteten i vannkraft. Økte utbytter fra kraftselskapene vil derfor også i stor grad gi økte inntekter til staten og kommunene.

For staten vil økte strømpriser særlig bidra til økte skatteinntekter fra kraftforetakene, både gjennom grunnrenteskatten for vannkraft og den alminnelige inntektsskatten, og økte utbytteinntekter fra Statkraft. Alminnelige skatteinntekter fra kraftforetakene (i hovedsak foretak som produserer vann- og vindkraft) vil også isolert sett øke dersom strømprisene er høye, men økte kostnader i selskap som forbruker kraft, kan trekke i motsatt retning. Det er ikke utarbeidet anslag for dette.

Elavgiften påvirkes i utgangspunktet ikke av kraftprisene, men høyere priser kan gi lavere forbruk og dermed lavere inntekter fra elavgiften. Staten vil også få økte strømutgifter. Staten kan dessuten få reduserte skatte- og avgiftsinntekter fra annet næringsliv og husholdninger. Økte strømutgifter vil isolert sett redusere etterspørselen fra husholdninger, som vil dempe statens avgiftsinntekter. Dersom de høye strømprisene ventes å vedvare, vil det kunne slå ut i krav om høyere lønnsvekst fra arbeidstakersiden. På den annen side vil økte kraftpriser gi økte kostnader for næringslivet som isolert sett kan bidra til å dempe lønnsveksten. Dersom de høye strømprisene medfører økt lønnsvekst fremover, vil utgiftene til pensjoner og G-regulerte stønader øke. Vedvarende høye strømpriser vil også gi økte priser på andre varer hvor strøm brukes som innsatsfaktor, som vil øke andre offentlige utgifter. Disse virkningene er ikke tallfestet.

Merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk. Departementet antar at den samlede omsetningen av varer og tjenester, og dermed også de samlede merverdiavgiftsinntektene, i liten grad påvirkes av endringer i strømprisen.

Det gjøres oppmerksom på at midlertidig høye skatteinntekter ikke påvirker de strukturelle skatteinntektene, som inngår i beregningene av det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet (oljepengetrukket). I beregningen av det strukturelle nivået på skatter og avgifter korrigeres det for variasjoner som skyldes konjunkturelle eller andre midlertidige forhold. Økte skatteinntekter, utover trend, fra kraftselskapene vil således i liten grad slå ut i redusert oljepengetrukket. Tilsvarende vil heller ikke skatteinntekter under trend slå ut i økt oljepengetrukket. Det gjøres for øvrig oppmerksom på at både utbytte, grunnrenteskatt og selskapsskatt fra kraftselskapene først kommer som inntekter for det offentlige med ett års etterslep.

Tabell 1 gir en oversikt over stiliserte virkninger for staten ved økte kraftpriser. Tabellen viser også anslag for statens påløpte inntekter og utgifter som i stor grad antas å bli påvirket av kraftpris, og der det har vært mulig å lage anslag. Inntektene bokføres i 2022. Tabellen gir ikke en fullstendig oversikt over virkningene for staten og må tolkes med forsiktighet.

Tabell 1 Anslåtte virkninger for staten ved økt kraftpris¹. Mill. 2021-kroner

Inntekt/utgift ²	Virkning	Anslag			Gjennomsnitt 2010-2020	Differanse fra gjennomsnitt 2010-2020	
		2019	2020	2021		2021	2020
Grunnrenteskatt ³	+	9 400	2 100	17 900	6 400	11 500	-4 300

Skatt på alminnelig inntekt	+						
Elavgift	-						
Merverdiavgift ⁴	0 (?)						
Utbytte fra Statkraft ⁵	+	6 700	3 800	9 700	5 000	4 700	-1 200
Strømutgifter (offentlig sektor samlet) ⁶	-	-3 700	-1 100	-5 700	-3 100	-2 600	2 000

¹ Basert på et anslag på gjennomsnittlig kraftpris (systempris) i 2021 på 62 øre per kWh. Anslaget er basert på historiske priser så langt i år og deretter terminpriser (per 30. november 2021).

² Indirekte virkninger på andre offentlige utgifter enn strøm, via eventuelt økt lønnsvekst og/eller prisvekst på andre varer og tjenester, er ikke hensyntatt i tabellen.

³ Grunnrenteskatten er lagt om til en kontantstrømskatt fra 2021. Provenyet er derfor ikke direkte sammenlignbart over tid. Tabellen viser påløpte inntekter. Inntektene bokføres året etter.

⁴ Departementet antar at den samlede omsetningen av varer og tjenester, og dermed også de samlede merverdiavgiftsinntektene, i liten grad påvirkes av endringer i strømprisen.

⁵ Utbytteinntekter er ført på regnskapsåret, ikke året de er utbetalt. Det er også andre forhold ut over kraftpriser som kan påvirke størrelsen på utbytte fra Statkraft.

⁶ Strømforbruket er basert på elektrisitetsbalansen for 2019. Statistikken skiller ikke mellom forbruk i offentlig og privat tjenesteyting. Anslaget her er derfor grovt og delvis skjønsmessig. Private virksomheter innen bl.a. helse og utdanning er ikke skilt ut. Det har heller ikke latt seg gjøre å skille ut strømforbruk i staten fra øvrig offentlig virksomhet.

Nærmere om enkelte anslag

I forbindelse med statsbudsjettet for 2022 ble påløpt grunnrenteskatt anslått til om lag 12,9 mrd. kroner i 2021. Anslaget inkluderer foreslåtte endringer i grunnrenteskatten som har sammenheng med omleggingen til kontantstrømskatt fra 2021. Anslaget i tabell 1 er basert på en høyere kraftpris enn den som ble lagt til grunn i budsjettet for 2022. I 2019 og 2020 var inntektene fra grunnrenteskatten henholdsvis 9,4 og 2,1 mrd. kroner (2020 er anslag) målt i 2021-kroner. Grunnrenteskatten er imidlertid lagt om til en kontantstrømskatt fra 2021. Provenyet er derfor ikke direkte sammenlignbart over tid. I store deler av 2020 var strømprisene svært lave på grunn av store nedbørsmengder og begrensninger i overføringskapasiteten ut av Norge.

Den langsiktige utbytteforventningen for Statkraft innebærer utbytter på 85 pst. fra selskapets norske vannkraftvirksomhet, og 25 pst. fra øvrig virksomhet. Basert på dette betalte Statkraft et utbytte på 3,7 mrd. kroner tidligere i år. I Prop. 1 S (2021-2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021-2022) var det budsjettet med et utbytte fra Statkraft på om lag 7,4 mrd. kroner i 2022, i tråd med den langsiktige utbytteforventningen til selskapet. Etter spørsmål fra Stortinget om et oppdatert anslag for utbytter fra Statkraft ble anslaget oppdatert. Det oppdaterte anslaget, hvor det blant annet er tatt hensyn til utviklingen i tredje kvartal, tilsier et anslått utbytte fra Statkraft i henhold til den langsiktige utbytteforventningen på om lag 9,7 mrd. kroner i 2022. Økningen skyldes i hovedsak høyere kraftpriser og høyere produksjon. Dette er innarbeidet i budsjettavtalen for 2022-budsjettet med SV. De årlige utbyttene baserer seg på regnskapstallene året før. Utviklingen i 2021 vil dermed påvirke utbyttegrunnlaget for utbyttet som skal betales i 2022. Det endelige utbyttegrunnlaget vil fastsettes når regnskapstallene for 2021 foreligger.

Virkninger for offentlig sektor for øvrig

Kommuner og fylkeskommuner som er vertskap for eller eier kraftverk, kan også få økte inntekter som følge av høyere kraftpriser. For *vertskommuner* og *--fylkeskommuner* for

vannkraft er det særlig verdien av konsesjonskraften som varierer med strømprisene. I 2019 anslås verdien til 2,5 mrd. 2021-kroner, hvorav anslagsvis 1,7 mrd. kroner gikk til vertskommunene og 0,8 mrd. kroner til fylkeskommunene. For 2020 anslås verdien av konsesjonskraften til nær null, og om lag 4,4 mrd. kroner samlet sett for 2021. De særskilte verdsettelsesreglene i eiendomsskatten for store kraftanlegg, som betales til vertskommunene, innebærer at verdien av kraften inngår i beregningsgrunnlaget. Eiendomsskatteinntektene kan dermed påvirkes av kraftprisene. Likevel svinger eiendomsskatteinntektene i mindre grad med kraftprisen siden viktige elementer i eiendomsskattegrunnlaget beregnes av gjennomsnittsverdier. Maksimums- og minimumsreglene setter videre et tak og et gulv i eiendomsskattegrunnlaget. Naturressursskatten og konsesjonsavgifter påvirkes ikke av endringer i kraftprisene og varierer lite fra år til år.

Kommuner og fylkeskommuner som *eier* vannkraftverk, kan få økte utbytteinntekter. Kommunenes samlede utbytteinntekter beløp seg i henhold til KOSTRA til 4,9 mrd. kroner i 2019 og 4,6 mrd. kroner i 2020. Dette er samlede utbytteinntekter, men det

antas i hovedsak å komme fra kraftforetak. Det foreligger ikke KOSTRA-tall for kommunale utbytter i 2021.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum